

Závěrečný rozhovor o mnišském tréninku

Ctihodného Áyukusala Thery (AT) se ptala ctihodná bhikkhuní Vajirá (VA), Áyukusala Assama, Hokandara, 6.3.2005 (1. část ze 3 částí rozhovoru)

- VA:** Ctihodný pane, máme za sebou první čtyři měsíce výuky a tréninku nových mnichů a mnišek Evropské Sanghy Áyukusala. Všichni mají teď za úkol zreflektovat průběh jejich mnišství a rozhodnout se buď pro plnou ordinaci nebo pro návrat do civilu.
- AT:** Ano, tak to je. Tak to bylo i se všemi předchozími skupinami, že po těch prvních čtyřech měsících od nich žádám písemné vyhodnocení jejich tréninku a rozhodnutí, jestli se vrací do Evropy a jdou do civilu po půl roce, anebo jestli chtějí jít dál a stát se skutečnými mnichy.
- VA:** Ten trénink pro mnišský život byl vázán na pokročilou výuku Dhammy a hlavním tématem té výuky bylo, ctihodný pane, nedělat si žádné představy ani doprovodné myšlenky, nýbrž být u prožívané skutečnosti.
- AT:** Ano. To bylo hlavní téma pokročilé výuky. Předpokládalo, že naši novici a novicky znají Dhammu, že četli Slovo Buddhovo — to minimálně! — a některé další texty. To však nebyl u všech ten případ a taky to dopadlo tak, že právě ten, který šel za mnicha, stal se novicem, ale neznal to, tak vlastně hnedka brzo selhal. Ale naše novicky, naše nastávající mnišky na zkušenou, naše mnišky učednice znaly Dhammu, jak je shrnuta ve Slově Buddhově, takže bylo možno s nimi pracovat v metodické výuce. A ta metodická výuka se točila okolo toho tématu, které je vlastně shrnuto v té nejkratší instrukci Buddhově, jak ji dal mnichovi Mālukyaputtovi:
- diṭṭha–suta–muta–viññātabbesu dhammesu
diṭṭhe diṭṭhamattam bhavissati,
sute sutamattam bhavissati,
mute mutamattam bhavissati,
viññāte viññātamattam bhavissati.*
- To znamená: to, co je viděno, tak ponechat jako viděné; to, co je slyšeno, ponechat jako slyšené; to, co je cítěné — pojem *muta* to zahrnuje všechny ostatní smysly — ponechat jako cítěné; to, co je uvědomované *viññāta*, tak ponechat jako uvědomované.
- No a takto Buddha vlastně shrnul pro svého mnicha Mālukyaputtu celou Dhammu a říká mu: „Když to takhle budeš praktikovat, tak *eseva-anto dukkhassā* ‘ti toto vede ke konci utrpení.’”
- No jo, ale takhle krátce to nešlo říct našim mnichům nebo mniškám, no a proto jsem vybral několik *sutt* z Anguttara–Nikāyi a ze Samyutta–Nikāyi, na kterých jsme si konkrétně ukazovali, jak je důležité, abychom zůstali u toho viděného a nedělali si představu, tedy *na–nimitta-gāhī* a nedělali si k tomu nějaké asociované myšlenky, tedy *na–anubyāñjanā-gāhī*. Jo. No a z toho se dál odvíjel celý ten výcvik a ta pokročilá výuka Dhammy.
- VA:** No. Hm. Ale přesto, Bhante, ty jsi s těmi představami a asociacemi přece jenom pracoval. A převažovala tam jistá témata v těch asociacích a představách, u těch našich mnišek to byla sexualita, mateřství, manželství a samičí oddanost — jak bych to nazvala. No a u těch našich mnichů to bylo téma smrti nebo taky zabití, ohrožení na životě...
- AT:** ...a boj samečků...
- VA:** ...bojovnost samečků. Co to...?
- AT:** No, to jsou biologicky naprogramované sklony, které se různě vyvíjejí až do patologických strategií a velkých story, do velkých příběhů, že jo...
- VA:** Byli jsme konfrontováni vlastně s tím, že jeden z našich mnichů učedníků osočil druhého mnicha našeho bhikkhu z toho, že ho ohrozil na životě a dokonce tvrdil, že ten se mu pak za to omluvil.
- AT:** To byla lež, to byl výmysl. Ale to už se stalo několikrát, jo, že si připadal jeden novic jako ohrožený na životě. To nebylo poprvé, že učedník říkal: „Tenhleten bhikkhu mě poslal na jistou smrt do kuti, kde jiný sámánera skoro umřel.“ Jo. A zrovna takové výmysly na základě prožitků té samičí oddanosti se vyskytují u některých našich novic. Dokonce jedna dokázala vymyslet... a přišla mi sdělit dvě důležité věci: Za prvé, že dosáhla Nibbány, a za druhé, že je těhotná, přestože neměla styk s mužem pět měsíců. Takže skutečnosti viděného, slyšeného, dotykově či chuťově a čichově prožívaného, toho *muta*, jsou ignorovány, když se člověk zamotá do těch představ *nimittā* a do těch sekundárních myšlenek, do těch asociací *anubyāñjanā*.
- VA:** Já v tom vidím souvislost, že vlastně potom dělají z toho muže pachatele. Že tu sexualitu, která vede k mateřství, teda vlastně chtějí, ale pak se stavějí, jako že nechťejí. Asi je to tím, že jsou nějak blbě vychované, poškozené výchovou. Tak prostě pak říkají ne. Je to ale takové to ne–, ne–, ne–přestávej, ale stávají se obětí. No a chudák chlap je potom vlastně tím pachatelem.

- AT:** Ano, dělají z chlapa pachatele a tím ho zamotávají. No a ten chlap se musí o ní ucházet a dobývat ji a... a ona ho odmítá a dělá z něj odmítnutého milence. No a ten buďto se teda pokoří a přestane ale být mužem. Ona ho pak použije jako jakéhosi samečka, kterého pokořila, kterému ukázala jakou má vinu a jak je špatný a že ona vlastně nechce... A on se jí musí omluvit.
- VA:** Mně to, Bhante, připadá, že to je taková démonizace. Že u těch žen je to démonizace sexuality, že tu sexualitu vlastně chtějí, ale přitom dělají, že jí nechťejí. Je tam možná pro ně taky otázka toho, jak je vůbec přijímaná, jestli bude přijata ta jejich sexualita, ten jejich sexuální erotický projev vůči muži.
- AT:** To je kulturně dané, to je kulturní poškození, že vlastně Evropany, evropské ženy a především Češky nedokážou říct ano k té své ženskosti.
- VA:** Souvisí to, Bhante, nějak ...
- AT:** Ano, pak právě takovéto zamotánky existují a proto je důležité vědět, že trénink mnicha nebo mnišky, a to znamená taky u těch, kteří jsou tady jenom na půl roku, jenom na zkoušku, trénink novice nebo novicky spočívá v tom, že jsou důsledně vedeni k tomu co skutečně vidí, co skutečně slyší, co skutečně tělesně pociťují a je jim ukazována nesmyslnost jejich halucinací, jejich představ, jejich výtvorů fantazijních, že ona je milenkou nebo manželkou nebo bojovnicí. Jo. Ukázat jak je to nesmyslný. No a zrovna tak to ukázat těm chlapům, jak je nesmyslný, že se považují za ohroženého nějakým starším mnichem. Ohrožený na životě, poslaný na jistou smrt se zkrátka a dobře bojí toho, že přijde ten nepřítel a zabije ho. Hm.
- VA:** No. To je vlastně téma démonizace smrti, která...
- AT:** Ano, démonizace smrti, démonizace sexuality, jo, démonizace muže, démonizace ženy. No a démonizace lidství. Takže místo abychom se pohybovali v lidském světě a snažili se ho transcendovat směrem k Nibbáně, no tak se zamotávají do představ a příběhů vymyšlených. Příběh milenky, příběh manželky, příběh bojovnice, jo. No anebo příběh bojovníka, zachránce, vrahouna a toho, který se musí chránit, jo. Kdo se zcela zamotá do těchto příběhů a klesne na úroveň démonů, nadřazených a nenávisných duchů, o tom už se nedá říct, že patří mezi naše mnišky nebo mnichy ve výcviku, ale je to už jen blbeček, který se zamotal. No jo, ale toto všechno je možno vidět teprve tehdy, když někdo začne intenzivně meditovat a když se začne zabývat tou otázkou vztahu slovo–skutečnost. To znamená, že pak to lze ale moudře poznat právě v rámci toho tréninku mnichů a mnišek, což v rámci normálního běžného života u tak zvaných normálních lidí, kteří nejsou klinicky nemocní, vůbec nepřichází v úvahu. Protože ti normální, takzvaně zdraví lidé, ti v tom jedou dnes a denně. Jo. To jsou normální strategie svádění, normální strategie páření, vdávání se, normální strategie soupeření mezi muži, strategie, které jsou v každodenním světě bez jakýchkoliv pochyb praktikovány. Takže to, co je hodnotné u našich mnichů a mnišek, to co je hodnotné u těch, kteří se rozhodli jít na zkoušku za mnicha nebo za mnišku, stát se učednicí nebo učedníkem, tak to je právě to, že jsou ochotni se s tím vypořádat a získat odstup od těch představ a od těch normálních příběhů. Distancovat se od příběhů milenek a bojovnic, příběhů bojovníků a mstitelů, jo, a začít se vyrovnávat s tou skutečností, která je viděná, slyšená, tělesně cítěná, přímo vnímaná. Takže klobouk dolů před těmito lidmi.
- VA:** Mně to, Bhante, připadá...
- AT:** To víš sama, ctihodná, jak jsi procházela prvním rokem tréninku. Jsi jediná z našich mnišek, která prošla tak tvrdým tréninkem jako naši mniši. No, a po roce, když jsi pak byla konfrontovaná s novou sámanerí, která vlastně vůbec nechápala, oč jde, a ve své domýšlivosti si myslela, že ona vlastně už vždycky byla jako mniška — a ty jsi žasla nad tím, když ona tady visela na mobilu a posílala esemesky, zatímco ty jsi se rok absolutně izolovala. Hm? Co to pro tebe bylo. No ale tato žena, která šla za učednicí pak byla po roce sama konfrontovaná s něčím podobným, no a teprve po roce učednictví potom, co byla rok sámanerí, začala chápat, co se asi dělo v tobě. Jo. No a samozřejmě zrovna tak nelze očekávat od nových mnišek, respektive od nových učednic, které se pokoušejí stát se mniškami, že by již po čtyřech měsících chápaly, oč jde v tréninku mnišství. No a to samé jako pro mnišky, kterým jsme se věnovali v té výuce velmi metodicky, to samé jako pro mnišky platí i pro mnichy, respektive pro ty učedníky, kteří se opravdově pokoušejí stát se mnichy. Jo. Nemluvím o těch, kteří přijeli jako turisté a chtějí jezdit na výlet na letiště, vidět Colombo by night, jo anebo si vezmou kameru a popojíždějí a filmují. No tak ti vůbec nezačali s mnišským tréninkem, jo. Ale máme několik učedníků sámanerů, kteří se skutečně snaží stát se mnichy, no a myslím, že i u našich sámanerí tam je ta komponenta toho záměru vyzkoušet si, jaké to je být mniškou.
- VA:** Ctihodný pane, s tím souvisí ta moje třetí otázka. Mnišský trénink není psychoterapie?
- AT:** Mnišský trénink není psychoterapie. A Buddhovo učení není pro blázny, není pro poškozené milenky, manželky a samičky, jo, ani pro ohrožené samečky bojovníky. Mnišský trénink je cesta transcendence, vystoupení nad ten normální život muže a ženy. Takže mnišský trénink je trénink Dhammy. No a Dhamma je pro zdravé lidi. Psychoterapie je pro blázny nebo aspoň pro ty mezi takzvanými normálními lidmi, kteří na sobě chtějí pracovat, pracovat na svých problémech. Psychoterapie se taky děje podle zakázky toho pacienta. Pacient říká, co chce v psychoterapii. Ale při mnišském tréninku to říká ten učitel, co je cíl, to říká Buddha.

(následuje 2. a 3. část rozhovoru)
ayukusala@centrum.cz